

Onderwerp: RE: Sigmaplan Waasmunster: potpolders vs ontpoldering

Van: Patrick Willems <patrick.willems@kuleuven.be>

Datum: 19/04/2025 19:12

Aan: Alexis Hylebos <alexishylebos@gmail.com>

CC: "eric.degroot@telenet.be" <eric.degroot@telenet.be>, "gerald.r.meuleman@gmail.com" <gerald.r.meuleman@gmail.com>

Beste Alexis,

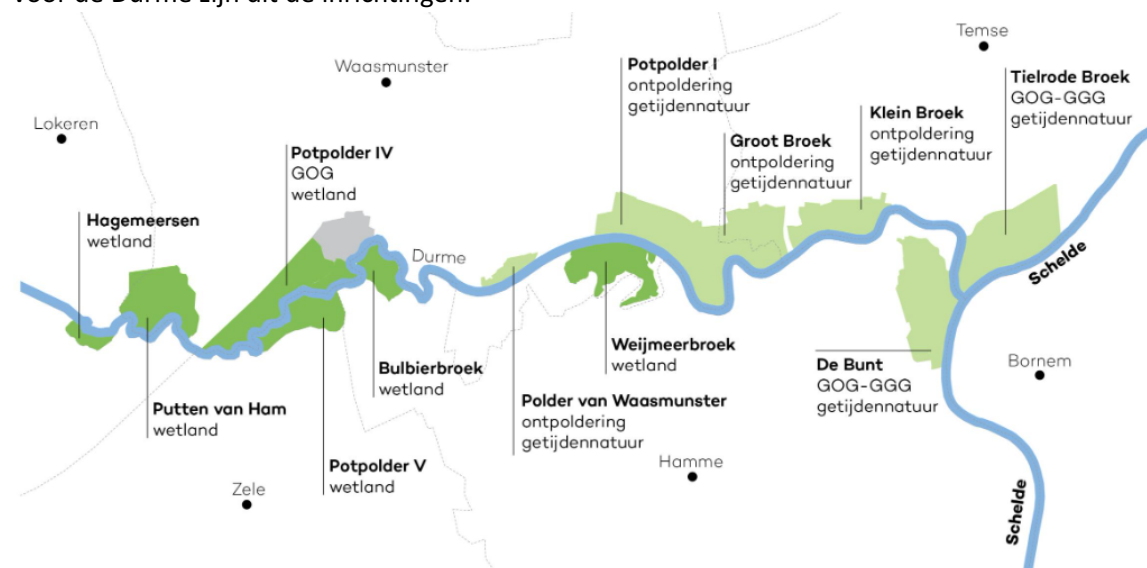
De naam "potpolder" gebruiken wij momenteel niet meer. Dit is de oude naam voor gecontroleerd overstromingsgebied ten tijde van het eerste Sigmaplan. Omdat de naam potpolder in de naamgeving van bepaalde van die gebieden langs de Durme is gekomen, worden ze nog steeds zo genoemd, maar tegenwoordig kunnen ze op verschillende manieren worden ingericht: als GOG, of als GGG, of als ontpoldering, of als wetland. GOG's en GGG's hebben inderdaad meestal een ringdijk, afhankelijk van de hoogteligging van het terrein landinwaarts. Maar het verschil heeft vooral te maken met de hoogwaterhoogte vanaf wanneer ze gevuld worden en hoeveel water wordt ingelaten.

Dit weten jullie ongetwijfeld wel, maar voor alle duidelijkheid:

Bij een GOG en GGG is er een in- en uitwateringsconstructie in de rivierdijk, waarbij een GOG een hoge overloophoogte heeft voor de inwateringsconstructie waardoor ze enkel gevuld wordt bij extreem hoogwater, terwijl een GGG (net als een ontpolderingsgebied) veel frequenter gevuld wordt bij elke hoogwaterperiode. Bij een ontpoldering is er geen inwateringsconstructie meer die een beperkt volume water inlaat per vloedperiode, maar wordt het overstromingsgebied deel van de rivierbedding, dus wordt het geleidelijk gevuld aan natuurlijke volumes zodra het hoogwater de hoogte van het gebied bereikt. Omdat het water in een GGG en in een ontpolderingsgebied het ritme van eb en vloed volgt, ontstaat er getijdennatuur. Een GGG kan trouwens ook makkelijk als een GOG beheerd worden, door de lagere GGG-inlaatopening af te sluiten; dit doet De Vlaamse Waterweg tegenwoordig op meerdere plaatsen bij voorspeld extreem hoogwater.

Daarnaast zijn er de wetlands, dit zijn natte natuurgebieden gelegen in natuurlijke overstromingsgebieden maar die niet onder invloed staan van het getij, maar wel bij extreem hoogwater tijdelijk kunnen overstromen. Een GOG kan dus als wetland ingericht worden (of men kan er landbouw laten, of gecombineerd). Een wetland buiten een GOG heeft langs een getijdenrivier weinig veiligheidsvoordeel en is vooral nuttig voor natuur- en droogtebeheer.

Voor de Durme zijn dit de inrichtingen:

De volgorde die je aangeeft m.b.t. overstromingsveiligheid (GOG > GGG > ontpoldering) klopt voor de meeste

gebieden maar ook weer niet altijd. Het is wat afhankelijk van de lokale (hoogwater)condities en ook van hoe extreem de hoogwatergebeurtenis is (en vanaf welke extremitet tot dewelke je precies wil/moet beschermen). Kortom, het is wat complexer dan je samenvatte. Voor de Durme denk ik wel (maar heb het wel nooit expliciet gemodelleerd!) dat de volgorde GOG > GGG > ontpoldering langs Waasmunster, Hamme en Temse klopt.

Mvg,
Patrick

From: Alexis Hylebos <alexishylebos@gmail.com>
Sent: Saturday, 19 April 2025 13:41
To: Patrick Willems <patrick.willems@kuleuven.be>
Cc: eric.degroote@telenet.be; gerald.r.meuleman@gmail.com
Subject: Re: Sigmaplan Waasmunster: potpolders vs ontpoldering

Beste professor Willems

Hartelijk bedankt voor uw snel en uitgebreid antwoord. Misschien begrijp ik de functie van een potpolder niet volledig. Begrijp ik het goed dat een GOG en een potpolder eigenlijk min of meer dezelfde zaken zijn? Maar de potpolders in Waasmunster hebben geen ringdijk, terwijl GOG's dit wel hebben? Als ik een rangschikking puur qua waterveiligheid langs de Durme zou maken, zou dit dan zo zijn?: GOG > potpolder > GGG > ontpoldering?

Nu stop ik met vragen.

Bedankt en vriendelijke groeten

Alexis Hylebos

Op vr 18 apr 2025 om 22:01 schreef Patrick Willems
<patrick.willems@kuleuven.be>:

Beste Alexis,

Laat mij meteen antwoorden, want ervaring leert dat dergelijke vragen anders te diep in de mailbox belanden en onbeantwoord blijven, met mijn excuses aan Eric De Groote die ik blijkbaar nog geen antwoord had gestuurd.

Zie de reacties hieronder na elke vraag.

Mvg,
Patrick

From: Alexis Hylebos <alexishylebos@gmail.com>
Sent: Friday, 18 April 2025 13:11
To: Patrick Willems <patrick.willems@kuleuven.be>
Subject: Sigmaplan Waasmunster: potpolders vs ontpoldering

Beste professor Willems

Ik ben Alexis Hylebos, gemeenteraadslid voor Groen in Waasmunster. We zitten

intern nogal in de knoop met het Sigmaplan. Mijn collega bij Groen, Eric De Groote heeft hij u hier ook al een aantal keer over gecontacteerd. We zitten met twee standpunten:

- Behoud potpolders zoals ze zijn: dit geeft de beste zekerheid tegen overstromingen, zeker met de nieuwe inzichten in de zeespiegelstijgingen. Daarnaast behouden we zo het landschap en de dijken voor de fietsers en voetgangers
- Voorstanders van Sigma-ontwikkelingen: ontpolderingen zijn een motor voor zeldzame estuariene natuurontwikkeling, daarnaast zorgt ontpoldering ook voor waterzuivering en waterveiligheid, er is weliswaar opslibbing maar bij goede inrichting bereikt dit ook een evenwicht (erosie)

Mijn vraag aan u is niet om deze discussie eens en voor altijd te beslechten maar of u op basis van uw ervaringen en wetenschappelijke studies mij een antwoord kan geven op volgende vragen. Indien u geen tijd heeft, kan u mij wat wetenschappelijke studies doorsturen die mij helpen om meer inzicht in de materie te verwerven?

- Zijn de potpolders in huidige toestand (Potpolder I, Polder van Waasmunster, Potpolder IV) een veilig antwoord op de zeespiegelstijging en verandering in neerslagpatronen? Of schieten zij hiervoor tekort?

Het antwoord is ondubbelzinnig "ja". Daar is geen discussie over. Ze zijn belangrijk als buffer, vooral voor overstromingsrisico's door zeespiegelstijging, ook langs de Durme waar de risico's anders onaanvaardbaar groot zouden zijn.

- Ontpoldering is voornamelijk gericht op creatie van estuariene natuur. Sigmaplan stelt dat deze geen veiligheidsfunctie hebben in Waasmunster, echter is ruimte geven aan de rivier toch steeds ook een vorm van waterveiligheid? Schiet ontpoldering hiervoor tekort tegenover de potpolders in huidige situatie?

GOG's zijn naar overstromingsveiligheid de beste oplossing, want bieden meer buffercapaciteit en zijn effectiever in het aftoppen van de hoogwaterwas. GGG's en ontpoldering hebben een vergelijkbare totale buffercapaciteit maar die is voorafgaand aan de piek van een extreme hoogwaterwas als deels ingenomen.

GGG's en ontpoldering leveren anderzijds ook andere belangrijke ecosysteemdiensten. De vraag stelt zich hier dus hoe je beide best afweegt, maar dat moet ik jullie duidelijk niet meer uitleggen. Daar gaat de hele discussie natuurlijk over.

Indien men voldoende ruimte zou vinden om meer overstromingsgebieden aan te leggen, dan is de discussie snel beslecht (ontpoldering) want dan is er voldoende totale bergingscapaciteit en kan je tegelijkertijd ook de andere ecologische voordelen benutten. Maar wij weten allemaal dat de ruimte beperkt is en dan is het zaak om toch voldoende totale bergingscapaciteit te creëren en die is echt wel nodig bij de aan de gang zijnde en verder voorspelde zeespiegelstijging.

- Is de creatie van GOG's of GGG's dan geen betere oplossing? Goed voor natuurontwikkeling, beter voor waterveiligheid (?), betere regulatie van overlast (knijtenproblematiek (??))?

Zie vorig antwoord. De knijtenproblematiek is inderdaad nog een ander element, waar ik zelf minder kennis over heb. Ik laat mij wel vertellen dat die op termijn meer onder controle zal komen.

- Voor het Groot Broek zijn er al heel wat werken uitgevoerd om de ontpoldering in te zetten. Is het zinvol dit nog te herzien?

Daar kan je over twijfelen, maar er is wel degelijk ook voor een ontpolderingsgebied een belangrijk voordeel m.b.t. waterveiligheid. In het kader van de herziening van het Sigmaplan heb ik recent enkele berekeningen gemaakt voor De Vlaamse Waterweg, waar ik langs de Zeeschelde voor enkele gebieden ontpoldering heb vergeleken met GOG-inrichting en ontpoldering gaf voor bepaalde gebieden geen nadeel. Alles hangt af van de locatie van het gebied en de hoogwaterpeilen bij de verschillende scenario's. Voor het Groot Broek heb ik het niet doorerekend, want beschouwd als beslist beleid.

- Blijkbaar komt er (of is er al (ongepubliceerd)) een herziening van het Sigmaplan. Weet u wanneer dit openbaar gemaakt zal worden? Houdt dit veranderingen in voor Waasmunster?

Zoals hiervoor aangegeven heb ik een analyse gemaakt van de klimaatrobustheid van het huidige Sigmaplan. Op basis van de resultaten is er een bijsturing bepleit en komt er een Sigmaplan 3.0. Het rapport is inderdaad (nog) niet publiek gemaakt en ik weet ook niet of dat ooit zal gebeuren. De details kan ik dus niet meegeven, maar ik kan wel al meegeven dat er door de zeespiegelstijging een verdere toename van de bergingscapaciteit nodig zal zijn (dus bijkomende GOG's of in bepaalde gebieden kan dat ook via GGG's en ontpoldering) en dat de bestaande GOG's en GGG's anders beheerd zullen moeten worden (niet te snel laten vullen bij extreem hoogwater om veiligheidsredenen; water vasthouden tijdens droogte om ecologische redenen).

Ik besef dat dit mogelijks veel vragen zijn, maar u zou ons erg kunnen helpen bij onze discussie. Zo kunnen we ons op een goede manier positioneren en er mee voor zorgen dat natuurcreatie, waterveiligheid, beleving en koppelkansen voor (progressieve) landbouwers centraal staan.

Alvast hartelijk bedankt.

Met vriendelijke groeten

Alexis Hylebos